

Η Μοναστηριακή και εκκλησιαστική κατάσταση της Νοτιοανατολικής Αττικής από τη δημιουργία του Ελληνικού Κράτους μέχρι σήμερα

του ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΟΛΑΝΑΚΗ

Καθηγητή- Θεολόγου

Από τα πρώτα ψηφίσματα που εξέδωσε ο Ιωάννης Καποδίστριας μετά τον αγώνα της Ανεξαρτησίας ήταν και το ψήφισμα Δ/αρ. 15/23-1-1828 με το οποίο συνεστήθη εκκλησιαστική επιτροπή¹ «επιφορτιζομένη να προμηθεύει εις την Κυβέρνησιν όλας τας παρ' αυτής αιτουμένας πληροφορίες περί της καταστάσεως και των χρειών της εκκλησίας»².

Η επιτροπή απετελείτο από τους Μητροπολίτας Αιγίνης Γεράσιμο και Τριπόλεως Δανιήλ και τους επισκόπους Ανδρούσης Ιωσήφ Ταλαντίου Νεόφυτο και Δαμαλών Ιωνά³.

Σκοπός του Κυβερνήτη ήταν να έχει σαφή εικόνα των εκκλησιαστικών πραγμάτων της χώρας προκειμένου να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για βελτίωση της εκκλησιαστικής τάξης.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, εκτός της εκκλησιαστικής επιτροπής είχε δώσει εντολή και στους εκτάκτους επιτρόπους και προσωρινούς διοικητές του κράτους να συγκεντρώνουν πληροφορίες σχετικές με τις εκκλησίες και τα μοναστήρια της χώρας⁴.

Όταν ήρθε στην Ελλάδα έπρεπε να λύσει τρία μεγάλα εκκλησιαστικά ζητήματα. Να τακτοποιήσει τη διοίκηση της εκκλησίας. Να καθορίσει τη σχέση εκκλησίας προς το Πατριαρχείο και να μορφώσει και να διαπαιδαγωγήσει θρησκευτικά τον κλήρο και το λαό⁵.

Ο θάνατός του έθεσε ατυχώς τέρμα στις προσπάθειες αυτές για τακτοποίηση των εκκλησιαστικών πραγμάτων σε συνεννόηση με το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Στις 25 Ιανουαρίου 1833 η ελεύθερη πια Ελλάδα υποδεχόταν τον ανήλικο Βαυαρό Βασιλιά Όθωνα και τους Βαυαρούς επιτρόπους του». Λέγεται ότι όταν έφθασαν οι Βαυαροί επιτροποι, ερώτησαν «Ποιος υπήρξε το

στήριγμα της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού 400 χρόνια» και ότι ο λαός απάντησε: «Οι Μοναχοί μας, τα μοναστήρια μας» και ξαναρώτησαν οι Αντιβασιλιάδες: «Ποιος υπήρξε το στήριγμα της επανάστασης εναντίον των Τούρκων» και ο λαός ξαναπάντησε: «Οι Μοναχοί μας. Τα μοναστήρια μας». Οι Βαυαροί τότε, σκέφτηκαν ότι, αφού οι μοναχοί νίκησαν μια Οθωμανική δύναμη, πολύ πιθανόν θα νικούσαν και την δική τους και γι' αυτό έπρεπε να καταστραφούν τα Μοναστήρια, να εξοντωθούν οι Μοναχοί για να μπορέσουν οι ίδιοι να διαλύσουν τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία, για να επικρατήσει το Δυτικό πνεύμα. Και έτσι άρχισαν την διάλυση των Μοναστηρίων⁷.

Τα μοναστήρια και η μεγάλη κτηματική τους περιουσία αποτέλεσαν ένα από τα ακανθώδη προβλήματα στην περίοδο της Αντιβασιλείας και της Βασιλείας του Όθωνος. Η εκκλησιαστική περιουσία, κυρίως τα κτήματα, ήταν άμεσα συνυφασμένη με την οικονομική ζωή των δήμων. Οι μοναχοί των Ιερών Μονών της Ελλάδος πρωταγωνίστησαν στον υπέρ της ελευθερίας αγώνα και ήταν πράγματι ανυπολόγιστη η Εθνική και παμπόικιλη προσφορά τους⁸.

Το χάος που επικρατούσε στην εκκλησία στις αρχές του 1833 δεν είχε ίσως όμοιό του, σε κανέναν άλλο θεσμό⁹. Από τα πρώτα μελήματα της Γραμματείας των Εκκλησιαστικών, ήταν η εξαπόλυση εγκυκλίου με ημερομηνία 17 Ιουλίου 1833, με την οποία απαγορευόταν κάθε εκποίηση Μοναστηριακών κτημάτων, ενώ τα ίδια επαναλαμβάνονταν σε μεταγενέστερη εγκύκλιο του Φεβρουαρίου του 1834¹⁰.

Εν τω μεταξύ στην αιτιολογική έκθεση της Αντιβασιλείας που συνόδευε το σχέδιο του περί δήμων νόμου υπήρξε διάταξη για την υπαγωγή των μοναστηρίων στον πλησιέστερο δήμο. Ο Νόμος που δημοσιεύθηκε όμως δεν ανέφερε τίποτε περί αυτών¹¹ όχι μόνον διότι εθεωρείτο αυτονόητο, αλλά και διότι ανάμεσα στις διευθετήσεις που επιχείρησε να επιφέρει το Συμβούλιο της Αντιβασιλείας στα Ελληνικά εκκλησιαστικά πράγματα, περιλαμβάνονταν και τα μοναστήρια, αρχής γενομένης με την κατάργηση όλων που είχαν λιγότερους από έξι μοναχούς¹².

Τα ερημωμένα και εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και μοναστηριακά κτήματα, θα καταλαμβάνονταν για λογαριασμό του δημοσίου για να χρησιμοποιήσουν τελικώς στη βελτίωση των εκκλησιαστικών και της εκπαίδευσης. Μετά την έκδοση του διατάγματος αποσχηματίστηκαν περίπου εννιακόσιοι μοναχοί¹³. Με άλλα διατάγματα του ιδίου έτους ιδρύονταν ανάλογο εκκλησιαστικό ταμείο¹⁴. Ακολούθησε το διάταγμα της 25ης Φεβρουαρίου / 9 Μαρτίου 1834 (ΦΕΚ 15), με το οποίο διαλύονταν όλα τα γυναικεία μοναστήρια που ήταν δεκαέξι ή δεκαοκτώ¹⁵ πλην τριών, τα οποία βρίσκονταν ανά ένα στις κυριότερες γεωγραφικές περιοχές της

Ελλάδος¹⁶. Στην Πελοπόννησο - επαρχία Κυνουρίας παρέμενε το μοναστήρι της Μεταμορφώσεως με την επωνυμία «ΛΟΥΚΟΥΣ». Στη Στερεά Ελλάδα - επαρχία Αττικής - το μοναστήρι της Καισαριανής και το μοναστήρι του Αγίου Νικολάου στη Θήρα. Τελικά μόνον ένα επέζησε νόμιμα, αφού τα γυναικεία μοναστήρια της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδας που προβλέπονταν στο αρχικό διάταγμα εγκαταλείφθηκαν όταν δεν συμπληρώθηκε ο απαιτούμενος από το νόμο αριθμός καλογραιών¹⁶. Στις μοναχές που δεν είχαν συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος υποδείχθηκε να επανέλθουν στον κόσμο, ενώ σε όσες το είχαν υπερβεί παραχωρήθηκε το δικαίωμα αποσχηματισμού, αν φυσικά εξασφάλιζαν τα προς το ζην αναγκαία. Σε οιαδήποτε αντίθετη περίπτωση υποχρεούντο να προσέλθουν σε ένα από τα τρία μοναστήρια των οποίων επιτρεπόταν η λειτουργία. Στα απομνημονεύματά του ο Μακρυγιάννης γράφει:

«Διάλυσαν τα μοναστήρια συμφώνησαν με τους Βαυαρέζους και πούλαγαν τα δισκοπότηρα κι όλα τα ιερά εις το παζάρι και τα ζωντανά δια δίχως τίποτα... Αφάνησαν όλως διόλου τα Μοναστήρια και οι καημένοι οι καλόγεροι, όπου αφανίστησαν εις τον αγώνα, πεθαίνουν της πείνας μέσα στους δρόμους, όπου αυτά τα μοναστήρια ήταν τα πρώτα προπύργια της επανάστασής μας. Ότι εκεί ήταν και οι τζεμπιχανέδες μας κι όλα τα αναγκαία του πολέμου. Ότι ήταν παράμερον και μυστήριον από τους Τούρκους και θυσιάσθηκαν οι καημένοι οι καλόγεροι και σκοτώθηκαν οι περισσότεροι εις τον αγώνα. Και οι Μπαυαρέζοι παντήχαιναν ότι (οι ορθόδοξοι καλόγεροι) είναι οι Καπουτζίνιοι (οι καθολικό καλόγεροι) της Ευρώπης. Δεν ήξεραν ότι (οι ορθόδοξοι καλόγεροι) είναι σεμνοί κι αγαθοί άνθρωποι και με τα έργα των χειρών τους απόχτησαν αυτά, αγωνίζοντας και δουλεύοντας τόσους αιώνες και ζούσαν μαζί τους τόσοι φτωχοί κι έτρωγαν ψωμί. Και οι αναθεματισμένοι της πατρίδας πολιτικοί μας και οι διαφταρμένοι Αρχιερείς... συμφώνησαν με τους Μπαυαρέζους και χάλασαν και ρήμαξαν όλους τους ναούς των μοναστηριών¹⁷.

Ο ακριβής αριθμός των υφισταμένων μοναστηριών δεν είναι γνωστός¹⁸. Από την επιστημότερη πηγή που είναι η Ιερά Σύνοδος πληροφορούμεθα ότι, κατά την έκδοση του προαναφερόμενου διατάγματος, τα μοναστήρια και τα μετόχια ανέρχονταν σε 593. Πολλά μικρά μοναστήρια της Β. Ανατ. Αττικής ή μετόχια μεγάλων μονών της Αττικής όπως Πεντέλης-Κυνηγού-Πετράκη και μικρές ιδιόκτητες εκκλησίες πρέπει να καταργήθηκαν την περίοδο αυτή και η κτηματική τους περιουσία να περιήλθε στους δήμους ή κοινότητες και μάλιστα μετά το ΒΔ 1ης/13 Οκτωβρίου 1835 (ΦΕΚ 17) περί σχηματισμού των δήμων της επαρχίας Αττικής¹⁹.

Τελικά από τα 593 όλης της επικρατείας διαλύθηκαν 412 μονήδρια, γιατί δεν είχαν τον απαιτούμενο αριθμό μοναχών ή γιατί ήταν έρημα και

εγκαταλελειμμένα. Τρία από αυτά, που παρέμειναν στην Ύδρα στις Σπέτσες και στην Πάρο, θεωρήθηκαν ότι καταχρηστικώς ονομάζονταν μοναστήρια, ενώ ήταν κεντρικές ενοριακές εκκλησίες των τέως κοινοτήτων και για το λόγο αυτό αποδόθηκαν στους οικείους δήμους. Της Τήνου επ' ονόματι της Παναγίας, εξαιρέθηκε από τα μοναστήρια, γιατί ούτε μοναχό είχε αλλά ούτε καν τον τύπο του μοναστηριού.

Σύμφωνα με την εφημερίδα «Ο ΑΙΩΝ», του Μαρτίου του έτους 1839, εξακολουθούσαν να λειτουργούν 149 μοναστήρια στα οποία ζούσαν συνολικά 1230 μοναχοί και 1161 υπηρέτες. Το 1869 λειτουργούσαν 152 μοναστήρια από τα οποία τα 148 ήταν ανδρικά και τα 4 γυναικεία²⁰.

Η περιοχή της Νοτιοανατολικής Αττικής από τις 20 Νοεμβρίου (2 Δεκεμβρίου) 1833 που δημιουργείται η Επισκοπή Αττικής (Εφ. Κυβερνήσεως Φ. 38, 285) υπάγεται εκκλησιαστικώς σ' αυτή με επίσκοπο τον από Τάλαντίου Νεόφυτο Μεταξά²¹.

Οι κάτοικοι της περιοχής αποτελούνταν από αρβανίτες δίγλωσσους και λίγους ντόπιους που σιγά-σιγά αφομοιώθηκαν και αποτέλεσαν τις Οθρόδοξες κοινότητες της περιοχής. Οι δίγλωσσοι αρβανίτες όταν ήρθαν στα Μεσόγεια στην ψυχήν τους είχαν τρία στοιχεία δυνατά που τους κράτησαν ψηλά: την ελληνική συνείδηση από την επαφή τους με τους Έλληνες, την Ορθόδοξη πίστη που τη διδάχθηκαν από τους ιερείς και τους καλογήρους και την Ελληνική γλώσσα²².

Η θρησκευτικότητα του Μεσογείτικου λαού ήταν σε υψηλό επίπεδο, αφού παρά το ότι δεν γνώριζαν αρκετά γράμματα έμεναν σταθεροί στην πίστη τους, αλλά και στη συντήρηση ή δημιουργία μικρών εκκλησιών σε όλη τη περιοχή είτε ως ιδιωτικές είτε ως μοναστηριακές.

Οι ιδιωτικές εκκλησίες απλές και ωραίες συντηρούνταν από τον ιδιοκτήτη της γης ή τον αρχηγό της Φάρας, διότι ο άγιος ή η αγία, που ήταν αφιερωμένη η εκκλησία αποτελούσε τον προστάτη άγιο της οικογένειας.

Η εμμονή του λαού στην Ορθοδοξία αποδεικνύεται και από την έλλειψη δυτικών εκκλησιών ή Μουσουλμανικών τζαμιών παρά την κατάληψη της περιοχής²³.

Μοναστηριακά η περιοχή δεν παρουσιάζει μεγάλη ανάπτυξη. Δεν αναπτύχθηκαν δηλαδή πολλά μοναστήρια.

Μερικά μοναστήρια πριν από την περίοδο του Όθωνος πρέπει να καταστράφησαν. Άλλα με το πρόσχημα της χρεωκοπίας αφιέρωναν ή μεταβίβαζαν τα υπάρχοντά τους σ' άλλες μεγαλύτερες μονές προστατευόμενες από τις αρχές, όπως η Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου στην Κερατέα που είχε προσαρτηθεί στη Μονή Πετράκη και όχι όπως αναφέρουν μερικοί ερευνητές στη Μονή Πεντέλης²⁴ και η Μονή του Αγίου Ιωάννου Κυνηγού. Η τελευταία διαλύθηκε με το διάταγμα του Όθωνος και

τη φροντίδα της ανέλαβαν οι Λιοπεσιώτες κληρικοί²⁵.

Τα μοναστήρια τα οποία λειτουργούσαν στην περιοχή ή τα μετόχια αυτών όπως του Αγίου Αθανασίου, των Αγίων Αναργύρων, της Αγίας Τριάδος στο Κορωπί, της Αγίας Τριάδος στο Μαρκόπουλο και των Ταξιάρχων στα Καλύβια²⁶ κατά την περίοδο του Όθωνα δε φαίνονταν να λειτουργούν και η περιουσία τους είχε περιληφθεί στα Εθνικά κτήματα.

Ο σύγχρονος ποιητής Παναγιώτης Σούτσος για την καταστροφή της κινητής και ακίνητης περιουσίας γράφει:

«Ως βεβαιότης ασεβής, ω ιεροσυλία γυμνώθηκαν οι νάρθηκες, οι θόλοι, τα κελλιά και εις της μεταλήψεως την αργυράν φιάλην μεθά ο κλέπτης έφορος μ' αναίδειαν μεγάλη»²⁷.

Η Δημιουργία της Μητρόπολης Αττικής-Μεσογαίας και Λαυρεωτικής

Α. Επίσημη Εκκλησία

Ο Ελλαδικός χώρος ελεύθερος από το τουρκικό ζυγό, το 1830 αποτελείται από 48 Μητροπόλεις, Αρχιεπισκοπές και Επισκοπές που οι 18 είχαν δικούς τους επισκόπους²⁸.

Ο Μάουερ και ο Φαρμακίσης δημιουργούν προβλήματα για τη δημιουργία Ιεράς Συνόδου στον Ελλαδικό χώρο. Στις 20 Νοεμβρίου - 2 Δεκεμβρίου 1833 / ΦΕΚ 38, φ. 285) δημιουργείται η επισκοπή Αττικής που περιλάμβανε υπό τη δικαιοδοσία της τις αρχαίες επισκοπές Ταλαντίου, Διαυλείας, Σαλώνων, Μενδενίτσης, Σκύρου, Θηβών, Ν. Πατρών (Υπάτης και Ναυπάκτου).

Με το νόμο 6 (άρθρο 2) του 1852 ορίστηκε η επισκοπή Αθηνών να περιλαμβάνει τις επαρχίες Αττικής, Μεγαρίδος και Αιγίνης.

Με το Β.Δ. της 11ης Ιουλίου 1856 προσδιορίστηκε ότι έδρα της επισκοπής είναι η Αθήνα και ο επίσκοπός της ονομάζεται πλέον Μητροπολίτης²⁹ μέχρι την 24-9-1936 που ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, κατά την συνεδρίαση της Ιεράς Συνόδου, δίδει τη συγκατάθεσή του για ίδρυση Μητρόπολης προς καλύτερη διαποίμανση του ποιμνίου με τον τίτλο Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος. Στην πρόταση του Αρχιεπισκόπου Αθηνών η Κυβέρνηση εξέδωσε τον 136 Α.Ν. ΦΕΚ 417/1936, με τον οποίο ιδρύεται η νέα Μητρόπολη με έδρα την Κηφισιά και περιλαμβάνει τις περιοχές του Νομού Αττικής με δήμους της Β' εκλογικής περιφέρειας και το υπόλοιπο Αττικής. Στις 30-9-1936 η Ιερά Σύνοδος εξέλεξε τον από Χριστουπόλεως (Τιτουλάριον) επίσκοπον Ιάκωβο Βαβανάτσο ως Μητροπολίτη Αττικής και Μεγαρίδος³⁰.

Η πολιτική εξουσία με τις επεμβάσεις της δεν αφήνει την «Θεόσω-

στον» Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος να ησυχάσει μέχρι σήμερα. Με τη βοήθεια της Δικτατορίας του Μεταξά ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρύσανθος τροποποιεί τον ΑΝ 136/1936 και με τον ΑΝ. 1603/7-8 Φεβρουαρίου 1939 μετονομάζει την παραπάνω Μητρόπολη σε Μητρόπολη Μεγαρίδος με όρια μόνο την επαρχία Μεγαρίδος το δε υπόλοιπο τμήμα εντάσσεται στη Μητρόπολη Αθηνών.

Το 1941 η Κυβέρνηση της Κατοχής με το ΝΔ 139/6-6-1941 Εφ. Κυβερνήσεως 1941 αρ. 188 καταργεί τον ΑΝ 1603 και επαναφέρει σε ισχύ τον ΑΝ 136/1936 και ονομάζει ξανά τη Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος³¹.

Στις διοικητικές διαταράξεις της Μητροπόλης σθεναρά αντιστέκεται η Αποστολική Μεγαλοπρέπεια ο Μητροπολίτης Ιάκωβος μέχρι το 1962 που εκλέγεται Αρχιεπίσκοπος Αθηνών (13-1-1962) και τοποτηρητής της Μητροπόλης Αττικής και Μεγαρίδος διορίζεται ο Πρωτοσύγγελος Αρχ. Χρυσόστομος Πολιτόπουλος. Ο Αρχιεπίσκοπος μετά από ενέργειες διαφόρων εξωεκκλησιαστικών στοιχείων και ανάμειξη της πολιτείας στα εσωτερικά της εκκλησίας υποβάλλει παραίτηση³². Στην παραίτησή του (25-1-1962) προς την Ιερά Σύνοδο της εκκλησίας της Ελλάδος ο Σεβαστός Αρχιεπίσκοπος γράφει: «Θυσιάζω και σφαγιάζω εμαυτόν, και ρίπτομαι ως ο Ιωνάς εις την θάλασσαν, χάριν της κανονικής διοικήσεως και ζωής της εκκλησίας και είμαι βέβαιος ότι η Ιστορία θα επιτιμήσει την υπέρ της εκκλησίας αυτοθυσίαν μου και ολοκληρωτική προσφοράν μου, με την διάπυρον ευχήν όπως η πολιτεία μη τολμήσει να επέμβει εις τα εσωτερικά της εκκλησίας³³. Η Ιερά σύνοδος και η ιεραρχία της εκκλησίας αποδέχονται την παραίτηση αλλά στις 12 Φεβρουαρίου 1962 αποστέλλουν έγγραφο προς τον Υπουργό Παιδείας ότι στη συνεδρίαση αυτή της 25ης Ιανουαρίου 1962 απεφάσισεν όπως αναθέσει προεδρικώς την διαποίμανσιν της κανονικώς χρευσάσης Ιεράς Μητροπόλεως Αττικής και Μεγαρίδος εις τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον πρώην Αθηνών κ. Ιάκωβον. Ούτος του λοιπού θα γνωρίζεται και θα προσφωνείται Μακαριώτατος πρόεδρος Αττικής και Μεγαρίδος Ιάκωβος και θα ασκεί άπαντα τα ποιμαντορικά αυτού καθήκοντα³⁴. Με το 4562 Β' Διάταγμα 10 Οκτωβρίου 1966 άρθρο 16 ο Αρχιεπίσκοπος πρώην Αθηνών αποκαθίσταται στη Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος³⁵. Αν και πιστεύαμε ότι η Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος ηρέμησε από τις επεμβάσεις της Πολιτείας και των εξωεκκλησιαστικών παραγόντων, τον Μάιο του 1967 έγινε μεταβολή στην εκκλησία της Ελλάδος με τον αναγκαστικό νόμο 3/1967 της 10ης Μαΐου 1967³⁶.

Η κατάσταση αυτή επιδρά και στη Μητρόπολη Αττικής και Μεγαρίδος, διότι ο Μακαριώτατος πρόεδρος Αττικής και Μεγαρίδος κ. Ιάκωβος για δεύτερη φορά εξαναγκάζεται από την Πολιτεία και τις εξωεκκλησιαστικές οργανώσεις σε παραίτηση και την 14-4-1968 εκλέγεται Μητροπολί-

της Αττικής και Μεγαρίδος ο Αρχ. Νικόδημος ο μετέπειτα Μητροπολίτης Έλους³⁷.

Το 1974 με τη μεταπολίτευση αποκαθίσταται η κανονική τάξη στην εκκλησία και με νομοθετικό διάταγμα 411 «Περί Ιδρύσεως Ιερών Μητροπόλεων εν τη εκκλησία της Ελλάδος και τρόπου πληρώσεως αυτών και των λοιπών τοιούτων» ΦΕΚ 134Α/16-5-1974) ιδρύεται Μητρόπολη με τον τίτλον Μεσογαίας και Λαυρεωτικής³⁸ και εκλέγεται από την έκτακτη Πολυμελή και κανονική ιεραρχία στις 25-5-1974 ο σεβαστός δραστήριος και ακούραστος Αρχ. Αγαθόνικος Πρωτοσύγγελος Φθιώτιδος ως Μητροπολίτης που σήμερα είναι και ο 1ος επίσκοπος της περιοχής σας με τον τίτλο Μεσογαίας και Λαυρεωτικής.

Η Μητροπολιτική περιφέρεια έχει έδρα τα Σπάτα και αποτελείται από 45 ενοριακούς ναούς 67 παρεκκλήσια και εξωκκλήσια, 3 ιερά προσκυνηματα και 35 ιδιωτικούς ναούς. Η μοναστική πολιτεία της Ιεράς Μητροπόλεως είναι σπουδαία διότι στην περιφέρεια της υπάρχουν σημαντικά μοναστήρια, όπως 1 ανδρικό, 4 γυναικεία και 1 γυναικείο ησυχαστήριο. Η δύναμη της Μητροπολιτικής περιφέρειας σε εφημεριακό κλήρο εκτός του επισκόπου είναι 99 Σεβάσμιοι Ιερείς, διάκονοι και μοναχοί και 50 οσιότατες μοναχές³⁹.

Β. Εκκλησία των Γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών

Η Θεόσωστος επαρχία της Μεσογαίας και Λαυρεωτικής μετά το 1924 που ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Παπαδόπουλος εισήγαγε στην Εκκλησία της Ελλάδος το νέο ημερολόγιο, ο ελληνικός λαός διχάστηκε στην Κρατική Εκκλησία της Ελλάδος και στην Εκκλησία των γνησίων Ορθοδόξων Χριστιανών (ΓΟΧ) Ελλάδος, που ισχυριζόταν ότι αποτελούσε τη συνέχεια της προ του 1924 «Μιας Αγίας Καθολικής και Αποστολικής Εκκλησίας» δέχθηκε στην περιοχή της πολλές μοναστηριακές αδελφότητες.

Από το 1924 μέχρι το 1935 που τρεις κρατικοί Μητροπολίτες ο Δημητριάδος Γερμανός, ο Ζακύνθου Χρυσόστομος και ο πρώην Φλωρίνης Χρυσόστομος προσεχώρησαν στην εκκλησία των ΓΟΧ Ελλάδος⁴⁰, προέβησαν σε χειροτονίες τεσσάρων νέων αρχιερέων του Χριστοφόρου Χατζή (Μετέπειτα Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως), Διαυλείας Πολύκαρπον Λιώση (μετέπειτα Μητροπολίτου Σισανίου), Κυκλάδων Γερμανού Βαρυκοπούλου και Βρεσθένης Ματθαίου Καρπαθάκη.

Εκ τούτων οι Δημητριάδος Γερμανός, Ζακύνθου Χρυσόστομος, Χτιστόφορος Χατζής και Διαυλείας Πολύκαρπος επανήλθον στην κρατική Νεοημερολογητική εκκλησία της Ελλάδος. Εις την εκκλησία των ΓΟΧ πα-

ρέμειναν ο Πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομος, ο Κυκλάδων Γερμανός Βαρυκόπουλος και ο Βρεσθένης Ματθαίος Καρπαθάκης⁴¹. Το 1937 μια Θεολογική διένεξη περί του χαρακτήρος των Νεοημερολογιτών ως αιρετικών ή μη προκάλεσε το πρώτο σχίσμα μεταξύ των Παλαιοημερολογιτών και κυρίως μεταξύ του Πρ. Φλωρίνης Χρυσοστόμου και του Βρεσθένης Ματθαίου, δεδομένου ότι ο επίσκοπος Γερμανός Βαρυκόπουλος είχε ανεξαρτοποιηθεί και αποσυρθεί. Η εκκλησία τον ΓΟΧ Ελλάδος διασπάθηκε σε δύο παρατάξεις τους λεγόμενους «Φλωρινικούς» δηλ. όσους ακολουθούσαν τον πρ. Φλωρίνης Χρυσόστομο και τους λεγόμενους «Ματθαϊικούς» όσους ακολουθούσαν τον Βρεσθένη Ματθαίο. Η επαρχία της Λαυρεωτικής και Μεσογαίας δέχθηκε πολλές μοναστικές αδελφότητες και των δύο παρατάξεων όπως και επισκόπους με τον τίτλο Αττικής και Μεγαρίδος. Η ομάδα των Φλωρινικών εξέλεξε Μητροπολίτη Αττικής και Μεγαρίδος τον Αρχ. Αντώνιο Θανάση στις 13/26 Ιανουαρίου 1973⁴² και η έδρα της Μητροπόλεως βρίσκεται στην ιδιόκτητο Μονή στα Γλυκά Νερά.

Η Ομάδα των Ματθαϊκών εξέλεξε επίσκοπο Αττικής και Μεγαρίδος τον Αρχ. Ματθαίο Μακρή με έδρα της Μητροπόλεως τη Μάνδρα Αττικής⁴³.

Η Μοναστηριακή κατάσταση των Φλωρινικών στη θεόσωστον επαρχία Μεσογαίας και Λαυρεωτικής σε μοναστηριακές αδελφότητες είναι ανδρικά και γυναικεία 18 και ενοριακοί ναοί 3. Στη περιοχή έχουν τις έδρες τους οι Μητροπολίτες Αττικής και Μεγαρίδος Αντώνιος, Διαυλείας Ακάκιος και Οινόης Ματθαίος⁴⁴.

Η μοναστηριακή κατάσταση των Ματθαϊκών στην επαρχία την οποία ασχολούμεθα δεν είναι τόσο μεγάλη όπως της άλλης ομάδας. Τα μοναστήρια ανδρικά και γυναικεία είναι 2, ησυχαστήρια 3, Μετόχια Μονών 5 και ενοριακοί ναοί 5⁴⁵.

Οι ομάδες των ΓΟΧ στην περιοχή βρήκαν κατανόηση και σεβασμό διότι πάρα πολλοί κάτοικοι της περιοχής κράτησαν το παλαιό εορτολόγιο και η ανεκτικότητα του Μητρολίτου Αττικής και Μεγαρίδος Ιακώβου αλλά και οι μοναστικές ομάδες δεν δημιουργούσαν προβλήματα στην περιοχή. Το 1995 είναι η αρχή σχίσματος και των δύο ομάδων ώστε τα μοναστήρια της ομάδας των Φλωρινικών από 18 Ιουλίου 1985 έχουν χωρισθεί σε δύο ομάδες με ολέθριες εξελίξεις. Η ομάδα των Ματθαϊκών το Μαΐο του 1995 δοκιμάσθηκε από την ανταρσία πέντε επισκόπων τους που αρνούνται να παραδεχθούν τις εικόνες της φιλοξενίας του Αβραάμ και της εις Άδου Καθόδου του Χριστού, ως εικόνες της Αγίας Τριάδος και της Αναστάσεως όπως εξ αρχής δέχεται και προσκυνά η ορθόδοξος εκκλησία, αναβίωσαντες τις εικονομαχικές έριδες.

Στην περιοχή κατοικεί στο ιδιόκτητο Μοναστήρι Αγ. Νικόλαος Παι-

ανίας και ο ανεξάρτητος επίσκοπος Ακάκιος Β΄ Παππάς με τον τίτλο Διαυλείας ως ανεξάρτητος επίσκοπος της Φλωρινικής παράταξης⁴⁶.

Τελειώνοντας βλέπουμε ότι η περιοχή έχει προσφέρει πάρα πολλά στην εκκλησία και την Ορθόδοξη πίστη ώστε μπορούμε να την ονομάσουμε "ΘΗΒΑΪΔΑ" της Ν.Ανατολικής Αττικής.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΑΛΥΒΙΩΝ
ΔΗΜΟΣ
ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Γριτσοπούλου Ι, Η υπό του Καποδίστρια διορισθείσα πενταμελής εκκλησιαστική επιτροπή και το έργο αυτής, περ. «Εκκλησία», τ. Α (1953), σ. 202-205, 241-243, 276-281, 299-300, 331-332, 355-360 και τ. ΑΑ (1954), σ. 13-16.
2. Γενική Εφημερίς της Ελλάδος, παράρτημα φ. 6, 25 Ιανουάριος 1828 σ. 25 Δημακοπούλου Γ, Ο Κώδις των ψηφισμάτων της Ελληνικής Πολιτείας Α/1828-1829, Επετηρίς του Κέντρου Ερευνής της Ιστορίας του Ελληνικού Δικαίου της Ακαδημίας Αθηνών, τ. 14 (1970), σ. 19.
Μπελιά Ελένη, Ειδήσεις περί τινων Κορινθιακών Μοναστηρίων κατά την Καποδιστριακήν περίοδον, Πρακτικό του Α' τοπικού Συνεδρίου Κορινθιακών Ερευνών Αθήνα (1975), σ. 92, ανάπτυπο.
3. Γριτσοπούλου Τ., Η υπό του Καποδίστρια διορισθείσα πενταμελής εκκλησιαστική επιτροπή και το έργο αυτής «Εκκλησία» τ. Α, σ. 204 Κονιδάρη Γερασίμου, Σταθμοί εκκλησιαστικής πολιτικής εν Ελλάδι από του Καποδιστρίου μέχρι σήμερα, εν Αθήναις 1971 σ. 53.
4. Γριτσοπούλου Τ., «Εκκλησία» σ. 276 Γενική εφημερίς της Ελλάδος φ. 29, 25 Απριλίου 1828 σ. 120-121.
Μάμουκα Α. Μοναστηριακά, εν Αθήναις 1859, σ. 40-41.
Μπελιά Ελένη, ένθ. ανωτ. σ. 93.
5. Κονιδάρη Γερασίμου, Εκκλησιαστική Ιστορία της Ελλάδος τ. Β' εν Αθήναις 1970, σ. 229, του ίδιου, Σταθμοί Εκκλησιαστικής πολιτικής εν Ελλάδι από του Καποδιστρίου μέχρι σήμερα εν Αθήναις 1971, σ. 53.
6. Βόλφ Ζάιντλ, Βαυαροί στην Ελλάδα, εκδ. Ελληνική Ευρωεκδοτική, Αθήνα 1984.
7. Λογοθέτης Σπυρίδων Αρχ., Λίγα από την ιστορία και τον διαγμό του Μοναχισμού, περ. «Η Βασιλεία των Ουρανών», τεύχος 24 Ιανουάριος-Μάρτιος 1995, σ. 5-6.
8. Βοβολίνη Κ., Η εκκλησία εις τους αγώνες της ελευθερίας, Αθήναι, σ. 167-175.
9. Petropoulos A. John, Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο 1833-1943 τ. Α' σελ. 215 και την αναφερόμενη σ' αυτόν βιβλιογραφία.
10. Δωροθέου Μητροπολίτου Λαρίσης, Η εξέλιξη του αναπαλλοτρίωτου της εκκλησιαστικής περιουσίας, Αθήναι 1951, σελ. 16.
Ματαράγκα Διονυσίου, Δίκαιον Εκκλησίας-Πολιτείας Ελλάδος 1821-1973, τ. 1ος Αθήναι 1937, σ. 85-87.
- Μάμουκα Α. Μοναστηριακά εν Αθήναις 1859 σελ. 21.
11. Αντωνιάδου Σπυρίδωνος, Τα Δημοτικά, εν Αθήναις 1866, τ. Α' σελ. 305.
12. Β.Δ. 25ης Σεπτεμβρίου (7ης Οκτωβρίου 1833). Το βασικό διάταγμα για τη διάλυση των μοναστηρίων έφερε τον παραπληντικό τίτλο «Περί φορολογίας και μισθώσεως των μοναστηριακών» και δεν δημοσιεύθηκε στην Ε.τ.Κ. Το διάταγμα εκπόνησε ο διαμαρτυρούμενος Μάουρερ υπεύθυνος για θέματα παιδείας, εκκλησίας και δικαιοσύνης.
13. Petropoulos A. John, Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο Ελληνικό Βασίλειο 1833-1943, τ. Α', σελ. 216.
14. Ματαράγκα Διονυσίου, Δίκαιον Εκκλησίας-Πολιτείας Ελλάδος, 1821-1937, Αθήναι 1937, σελ. 92-95.
15. Κωνσταντίνου εξ Οικονόμων, Τα σωζόμενα, τ. Β' σελ. 254.
Κοκκίνη Σπύρου, Τα μοναστήρια της Ελλάδος, Αθήναι 1976, σελ. 235-236.
16. Ματαράγκα Διονυσίου, Δίκαιον Εκκλησίας-Πολιτείας Ελλάδος 1821-1937, Αθήναι 1937, σελ. 112.
17. Μακρυγιάννη, Απομνημονεύματα εκδ. Καραβία, σελ. 362.
18. Georg Lydwig von Mayter. Das Griechische vork in offentlichler, kitchlicher und privatrechtlicher beziehnyng vor und nach dem freiheitskammpe bis zym, 31 Juli 1834 Χαϊλδεμβέργη 1835, σελ.

- 178, 180, 182. Παπαδόπουλος Χρυσόστομος Αρχ. Ιστορία της εκκλησίας της Ελλάδος, τ. 1ος, εν Αθήναις 1920, σελ. 133-134.
19. Έγγραφο Ιεράς Συνόδου υπ' αρ. 23/19 Αυγούστου 1833. Σκιαδάς Ελευθέριος, Ιστορικό Διάγραμμα των Δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Αθήνα 1994, σελ. 37.
20. Κοκκίνη Σπύρο, Τα μοναστήρια της Ελλάδος, Αθήνα 1976, σελ. 248.
21. Κονιδάρη Γερασίου, Αττικής Επισκοπή, Θρησκευτική και ηθική εγκυκλοπαίδεια τ. 3ος, Αθήναι 1963, σελ. 449.
22. Μουζάκης Στέλιος, Σχεδιάγραμμα Ιστορίας Χωρίων Λεκανοπεδίου Αττικής Αθήνα 1994, σ. 78.
23. Χατζησωτηρίου Γεωργίου, Ιστορία της Παιανίας και των ανατολικών του Υμηττού περιοχών (1205-1973), Αθήνα 1973.
- Δέδε-Μιχαήλ, Μαρία, Από τη Ζωή στα Μεσόγεια Αττικής, Αθήνα 1986.
- Πρίφτης Κώστας, Παιανικά Μελετήματα, ανάπτυπο, Παιανία 1987.
24. Επετηρίς του Υπουργείου των εκκλησιαστικών και της Δημοσίας εκπαιδεύσεως 1900-1901, εν Αθήναι 1901, σ. 13.
- Σκιαδάς Ελευθέριος, Ιστορικό διάγραμμα των Δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Αθήνα 1994, σ. 98.
- Κοκκίνη Σπύρο, Τα μοναστηριακά της Ελλάδος, Αθήνα 1976 σ. 255.
25. Κοκκίνη Σπύρου ενθ. ανωτ. σ. 255.
- Κωνσταντίνου εξ Οικονόμων, Τα Σωζόμενα Β', Αθήνησι 1864, σελ. 236-277.
26. Πρίφτης Κώστας, Παιανικά Μελετήματα, (Ανάπτυπο) Παιανία 1987, σ. 151.
27. Σούτσος Παναγιώτης Κιθάρα, Αθήναι 1895, σ. 22.
28. Παπαδόπουλος Χρυσός. Αρχ., Ιστορία της εκκλησίας της Ελλάδος, τ. 1ος, εν Αθήναις, 1920 σ. 100.
29. Παπαδόπουλος Χρυσ., Ενθ. ανωτ., σ. 394-435.
30. Κονιδάρη Γερασίου, Μητρόπολις Αττικής και Μεγαρίδος, Θρησκευτική και ηθική εγκυκλοπαίδεια τ. 3ος, Αθήνα 1963, σ. 449-500.
31. Κονιδάρη Γερασίου, ενθ. ανωτ., σ. 451.
32. Κονιδάρη Γερασίου, Σταθμοί εκκλησιαστικής πολιτικής εν Ελλάδι από του Καποδιστρίου μέχρι σήμερα, εν Αθήναις 1971, σ. 160.
- Κονιδάρη Γερασίου, Μητρόπολις Αττικής, ενθ. ανωτ. σ. 451.
33. Κονιδάρη Γερασίου, Σταθμοί εκκλησιαστικής πολιτικής, ενθ. ανωτ., σ. 169.
34. Κονιδάρη Γερασίου, Σταθμοί εκκλησιαστικής-πολιτικής, ενθ. ανωτ. σελ. 194.
35. Κονιδάρη Γερασίου, Σταθμοί εκκλησ. πολιτικής, ενθ. ανωτ. σελ. 205.
36. Αγγελόπουλου Αθανάσιου, Εκκλησιαστική Ιστορία, Ιστορία των Δομών Διοικήσεως και ζωής της εκκλησίας της Ελλάδος (εικοστός αιώνας), Θεσσαλονίκη 1984, σ. 76.
37. Δίπτυχα της εκκλησίας της Ελλάδος 1993, σ. 465.
38. Αγγελόπουλου Αθανάσιου, ενθ. ανωτ., σ. 106-107.
39. Δίπτυχο της Εκκλησίας της Ελλάδος 1995, σ. 235 και 569-573.
40. Παρασκευαΐδης Χριστόδουλος (Μητρ. Δημητριάδος) Ιστορική και Κανονική θεώρησις του Παλισημερολογιτικού ζητήματος κατά τε την Γένεσιν και την εξέλιξιν αυτού εν Ελλάδι, Αθήναι 1982, σ. 244.
41. Κονιδάρη Γερασίου, Εκκλησιαστική Ιστορία της Ελλάδος τ. Β', εν Αθήναις 1970, σ. 290.
42. Παρασκευαΐδης Χριστόδουλος (Μητρ. Δημητριάδος), ενθ. ανωτ. σελ. 357, υποσ. 126.
43. Παρασκευαΐδης Χριστόδουλος (Μητρ. Δημητριάδος), ενθ. ανωτ. σελ. 340, υποσ. 38.
44. Ημεροδείκτης 1995 εκκλησίας ΓΟΧ Ελλάδος παράταξη Φλωρινικών.
45. Ημεροδείκτης 1995 εκκλησίας ΓΟΧ Ελλάδος παράταξη Ματθαϊκών.
46. Εφημερίδα Ορθόδοξος Τύπος 8 Σεπτεμβρίου 1995 σελ. 2α, Παρατάξεις και Φατρίαί Πλεισημερολογιτών.

THE STATE OF THE MONASTERIES IN SOUTH-EAST ATTIKA SINCE THE OF THE GREEK STATE (18) UNTIL TODAY

One of the most basic goals of the first Greek Governor, John Kapodistrias, after the Fight for independence was the Foundation of an ecclesiastic committee which would attempt to gather information about the churches and monasteries of the country. When the Governor came to Greece, he had to face up to substantial difficulties: he had to show interest in the administration of the church, to determine the relationship of the church towards the Patriarchate and to educate the clergy and the people religiously.

After the death of the Governor, when Greece was already free (1833), the Bavarian Government, trying to establish their power, decided to do away with the monasteries, because they suspected that the Orthodox Church supported the Greek people for nearly 400 years and the Greek Revolution for nearly 10 years. However, the outcry of the people forced the successors of the Bavarian Government to enlist the monasteries in the closest municipality, owing to their considerable wealth. In that way monasteries would contribute to the improvement of education and religious conscience. Makriyannis, a Greek author of the era writes: «They (the Bavarians) were selling the chalices in the bazaars and the monks who had given their lives for the Revolution, were then starving to death. The Bavarians didn't know neither that the orthodox monks were modest and pure nor that they acquired everything owing to their work nor that they fed the poor for centuries». So 70% of the monasteries vanished and the rest were enlisted in the authorisation of the municipalities. The district of North-East Attika subjected to the Bishopric of Attika during the same period. Owing to their Greek conscience, their Orthodox Faith and their Greek language the inhabitants constructed churches, which then would subject to the Bishopric of Attika THE FORMATION OF THE METROPOLIS OF ATTICA - MESOGAEAS AND LAVREOTIKIS.

A. CHURCH

During 1830 Greece comprised of Dioceses, Archdioceses and Bishopric, that all had their own bishops. As a result, the Bishopric of Athens comprised of the districts Megara and Aegina and its bishop was named Metropolitan of Attika and Megaridos, according to the decision of the in 1936. However, the Government renamed the above mentioned Diocese to Diocese of Megaridos, having the authority of Megara and leaving the rest district to the Diocese of Athens. In 1941, the Government of the German occupation accepted once more the name of the Diocese as Diocese of Attika and Megaridos. Until 1962 the Archbishop A. Iakovos, who was then elected Archbishop of Athens, resisted to all these irregularities

However, in 1967 he has forced to resign for the second time and at last the political change established the Metropolis of Mesogeas and Lavreotikis.

B. CHURCH OF THE ORIGINAL ORTHODOX CHRISTIANS

After the establishment of the New Calendar, the Greek people in the district of Mesogeas and Lavreotikis were divided into the State Church of Greece and the Church of the original Orthodox Christians. The latter alleged that they continued the tradition of the One, Catholic and Apostolic Church of the scriptures. Metropolitans that were attached to the State church joined the church of the Original Orthodox Christians and then joined again the State Church of the New Calendar. Unfortunately, the old-calendar party of the Original Orthodox Christians was divided into 2 parts after a theological dispute in 1937: to the Florinics and the Matheics, who derived their names from their leaders. The district accepted both parties which elected 2 Metropolitans. In 1995 though, the Florinics were already divided, in 2 groups and 5 Bishops from the Matheics refused to acknowledge the religiousness of 2 ikons: the hospitality of Avraham, which symbolised the Holy Trinity and the descent of Jesus in the world of the dead, which symbolised the Resurrection.

However the district has been of great importance for the Church and the Orthodox Faith.

